

ЗАСОБИ НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ АКАДЕМІЇ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРАКТИЧНУ ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я

Повідомлення 1

Національна медична академія післядипломної освіти

імені П.Л. Шупика

Вступ. Впровадження розробок в практичну охорону здоров'я - важливий напрям реалізації інноваційної політики України.

Мета. Кількісна та якісна оцінка нововведень співробітників академії щодо підвищення їх якості і впровадження в охорону здоров'я.

Методи. Проаналізовано матеріали наукової діяльності академії щодо створення нововведень, їх реєстрації та впровадження в практичну охорону здоров'я. Проведена оцінка нововведень, використовуючи Шкалу градації доказовості і сили рекомендацій, затверджених Наказом МОЗ України та НАМН України від 13.11.2013 року №969/97. Застосовані методи статичного, структурно-логічного аналізу.

Результати. Представлені результати дослідження з вивчення кількісного складу нововведень за 2014 рік в залежності від факультету/інституту; проведено розподіл тематики нововведень за медичними напрямками; виконана оцінка нововведень за критеріями доказовості, згідно зі Шкалою градації. Зроблено висновок про підвищення вимог до ефективності створення нововведень, що покращить якість надання медичної допомоги населенню і матиме не лише медичну, а й соціальну значимість.

Ключові слова: засоби, наукова комунікація, нововведення, інноваційні технології, впровадження, практична охорона здоров'я.

Вступ. Впровадження наукових розробок в практичну охорону здоров'я – важливий напрям реалізації інноваційної політики України. Інноваційна діяльність в Україні регламентується Законом України «Про інноваційну діяльність» [5]. До системи засобів наукової комунікації, згідно існуючої літератури, слід віднести щорічний Реєстр нововведень, а з 2013 року, згідно з Наказом МОЗ України від 13.11.13 року №969/97 Галузевий Реєстр нововведень отримав нову назву «Перелік наукової та науково-технічної продукції, призначеної для впровадження в практичну охорону здоров'я», Щорічна доповідь про найбільш вагомі вітчизняні та зарубіжні наукові досягнення в медицині, Реєстр наукових медичних форумів (з'їздів, конгресів, симпозіумів, науково-медичних конференцій), методичні рекомендації, інформаційні листи, патенти тощо [2; 5; 6].

Перш ніж перейти до викладення результатів дослідження в науковій статті слід зупинитись на визначенні деяких термінів, які будуть використані в цій роботі [2; 3; 12]. *Інновації* – новостворені (застосовані) і (або) удосконаленні конкурентоздатні технології, продукція або послуги,

а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшує структуру та якість виробництва й (або) соціальної сфери. У медицині інновації у розрізі цього терміну розуміються як нові рішення, які зумовлюють опанування нових медичних технологій (діагностика, лікування та профілактика захворювань, організація системи медичної допомоги та управління охороною здоров'я). Слід нагадати, що в медицині існують три форми інноваційного продукту, що реалізуються в інноваційних процесах: досягнення, новація, передовий досвід. *Досягнення* – результат наукової розробки, який має суттєву світову новизну. Досягнення, як правило, є захищене охоронно-спроможне рішення, відкриття тощо. *Новація* – це таке науково-технічне рішення, принципово новий чи удосконалений спосіб, метод, засіб лікування, діагностики чи профілактики, або нова форма організації охорони здоров'я, що отримали суспільне визначення, за своїми параметрами переважає відоме, має перевагу в ефективності. *Передовий досвід* – це вдосконалений метод (форма) праці, нова форма управління, освоєння якого може покращити показники роботи установи чи окремого спеціаліста. Наукова комунікація (в інноваційній діяльності) – є система наукових медичних документів, що забезпечують споживача науковою інформацією прикладного змісту.

У цій науковій роботі (Повідомлення 1) буде описано лише один із засобів наукової комунікації – нововведення. Щорічно Українським центром науково-медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи МОЗ України, згідно положення до Переліку наукової продукції... включались пропозиції, розроблені в медичних установах МОЗ України, вищих медичних навчальних закладів післядипломної освіти та інших установ, які підготували пропозиції відповідно до існуючих вимог. Розробки, що подаються до Переліку наукової продукції... мають бути обов'язково підтверджені публікаціями, охоронними документами (статті, методичні рекомендації, інформаційні листи, патенти тощо). До Переліку включаються розробки, які пройшли дослідження з урахуванням доказовості [6]: пропозиції мають містити наукову новизну; на підтвердження наукової новизни подається документ про патентний захист (не більше 2-х років від отримання патенту, чи інший документ, що підтверджує новизну розробки; публікація у наукових виданнях, видання інформаційного листа, видання методичних рекомендацій; для включення до Переліку пропозицій (спосіб, технологія) вони повинні мати інформаційне забезпечення в практичній охороні здоров'я (інформаційний лист, методичні рекомендації).

Обсяг інформації, який необхідний для включення до Переліку наукових та науково-технічної продукції, призначеної для впровадження в практичну охорону здоров'я, має бути вміщене на інформаційній карті (табл. 1).

Заявка на включення наукового повідомлення до переліку наукової (науково-технічної) продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сфері охорони здоров'я

1.	Назва наукової (науково-технічної) продукції.
2.	Назва науково-дослідної роботи, за результатом якої отримана наукова (науково-технічна) продукція.
3.	Лікарська (провізорська) спеціальність.
4.	Оцінка науково-технічної розробки за Шкалою градації доказів і сили рекомендацій.
5.	Наявність охоронних документів, що засвідчують пріоритет, авторство і право власності на винахід (корисну модель).
6.	Інформація для внесення у технологічну пропозицію Української інтегрованої системи трансферу технологій (за наявності).
7.	Анотований виклад суті наукової (науково-технічної) продукції.
8.	Стислий опис переваг, які будуть отримані внаслідок впровадження наукової (науково-технічної) продукції, порівняно з наявними аналогами (медичні, соціальні, економічні).
9.	Перелік необхідних ресурсів (кадрових, лікарських засобів, виробів медичного призначення тощо), необхідних для практичного застосування наукової (науково-технічної) продукції.
10.	Показання до застосування.
11.	Протипоказання до застосування.
12.	Перелік можливих ускладнень або помилок при використанні наукової (науково-технічної продукції, шляхи їх запобігання та усунення).
13.	Повне найменування установи (підприємства, організації) розробника.
14.	Повне найменування установи (підприємства, організації) співрозробника.
15.	Автори, укладачі (наукові звання, наукові ступені, прізвища, імена, по-батькові) контактна особа (прізвище, ім'я, по-батькові, номер телефону).
	Керівник установи (підпис) /розшифрування підпису/ Автор нововведення (підпис)...../розшифрування підпису/ Головний спеціаліст МОЗ України (підпис)...../розшифрування підпису/

Інформацію автор надсилає до Українського центру науково-медичної інформації для проведення формальної експертизи. Всі пункти інформаційної карти заповнюються чітко, дотримуючись послідовності. У тексті картки слід зберігати цифрову нумерацію і назви підзаголовків. Інформаційна картка підписується керівником установи, проставляється підпис автора і скріплюється печаткою. Пропозиція викладена на інформаційній картці обов'язково погоджується з головним спеціалістом МОЗ України з даної проблеми, в разі виникнення труднощів, пропозиція узгоджується з Проблемною комісією чи Департаментом МОЗ України.

Мета. Кількісна та якісна оцінка нововведень співробітників академії щодо підвищення їх якості і впровадження в охорону здоров'я.

Методи. Проаналізовано матеріали наукової діяльності академії щодо створення нововведень, їх реєстрації та впровадження в практичну охорону здоров'я. Проведена оцінка нововведень, використовуючи Шкалу градації доказовості і сили рекомендацій, затверджених Наказом МОЗ України та НАМН України від 13.11.2013 року №969/97 [5]. Застосовані методи статичного, структурно-логічного аналізу.

Результати та їх обговорення. Науково-педагогічними працівниками академії подано у 2014 році до Переліку наукової продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сферу медичного здоров'я, 88 нововведень. В табл. 2 представлені дані кількісного складу нововведень за 2014 рік в залежності від факультету/інституту. Найбільша кількість нововведень, згідно даних таблиці, створено і зареєстровано науковцями факультету сімейної медицини (39,8%), дещо менша кількість – співробітниками хірургічного факультету (17%) і менша кількість в порівнянні з іншими структурами, але однакова за величиною – педіатричний і стоматологічний факультети (по 14,8%). Зовсім невелика кількість нововведень належить медико-профілактичному – (4,5%), терапевтичному – (3,4%), Українському державному інституту акушерства, гінекології та репродуктології (2,4%), Центральній науково-дослідній лабораторії – (1,1%). Абсолютна кількість нововведень за останні 5 років змінювалась. Так, у 2010 році загальна кількість нововведень, які включені в Галузевий Реєстр дорівнювала 33; в 2010 – 34; у 2012 – 39; у 2013 – 42; у 2014 році абсолютна кількість нововведень становили 88. Слід зауважити, що в силу об'єктивних причин, в 2014 році Галузевий Реєстр нововведень не друкувався. З кожним роком кількість нововведень, розроблених співробітниками академії збільшувалась і їх кількість досягла найбільшої величини у 2015 році. Проведений розподіл тематики нововведень, затверджених Переліком наукової продукції, призначеної для впровадження досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я у 2014 році за медичними напрямками (табл. 3).

Таблиця 2

Кількісний склад нововведень за 2014 рік в залежності від факультету/інституту

№	Назва факультету/інституту	2014 рік	
		абс.	%
1	Хірургічний	16	18,2
2	Терапевтичний	3	3,4
3	Педіатричний	13	14,8
4	Медико-профілактичний	4	4,5
5	Факультет підвищення кваліфікації викладачів	1	1,1
6	Інститут стоматологічний	13	14,8
7	Інститут сімейної медицини	35	39,8
8	Український державний інститут акушерства, гінекології та репродуктології	2	2,4
9	Центральна науково-дослідна лабораторія	1	1,1
	Всього	88	100

Усі нововведення, які представлені в таблиці були розроблені за результатами виконання науково-дослідних робіт та узагальнення клінічного досвіду фахівців. Аналіз наукових досліджень свідчить, що з 88 нововведень – 41,8% були присвячені новим способам лікування, 19,3% - новим методам діагностики, 11,36% - новим методам профілактики, по 9% - новим методам медичного прогнозування та новим лікарським засобам, 10,2% - новим виробам медичного призначення та новим методам реабілітації, 8% - іншим напрямам.

Найбільша кількість нововведень за медичними напрямками належить сімейній медицині (33%), дещо менша кількість – хірургічному напрямку (25%), і наполовину менша кількість, в порівнянні з попереднім напрямом, належить терапевтичному, педіатричному і стоматологічному напрямкам (по 11,5%) (табл. 3).

Таблиця 3

Розподіл тематики нововведень, затвердженої Переліком наукової продукції у 2014 році за медичними напрямками

№	Назва медичного напрямку	За 2014 рік	
		абс.	%
1	Хірургічний	22	25
2	Терапевтичний	9	10,2
3	Педіатричний	10	11,4
4	Медико-профілактичний	4	4,5
5	Стоматологічний	12	13,6
6	Сімейної медицини	29	33,0
7	Акушерство, гінекологія та репродуктологія	-	-
8	Судова медицина	2	2,3
9	Медичної інформатики	-	-
Всього		88	100

Наказом МОЗ України від 28.09.12 року №751 «Про створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в системі охорони здоров'я»; Наказом МОЗ України та НАМН України від 13.11.13 року за №969/97 «Про удосконалення впровадження, досягнень медичної науки у сферу охорони здоров'я» нами, згідно з цими Наказами, за приведеними критеріями, відповідно до шкали градації доказів і сили рекомендації, проведена оцінка нововведень співробітників академії за 2015 рік. Оцінка нововведень за критеріями доказовості, згідно зі шкалою градації доказів та сили рекомендації показала, що рівню «1+» відповідають добре проведені дослідження, метааналіз, системний огляд рандомізованих клінічних досліджень або рандомізовані клінічні дослідження з

низьким ризиком систематичної помилки. Така оцінка належить чотирьом нововведенням, що становить 4,5%. Рівню «2++» відповідає високоякісний системний огляд досліджень, що мають структуру випадок – контроль і когортних у табл. 3 їх абсолютна величина дорівнює 44, що складає 50% від поданої кількості нововведень. Рівню доведеності «2+» відповідають добре проведені дослідження, що мають структуру випадок – контроль або когортні з низьким ризиком похибки, тобто критерії доказовості рівня «С». Абсолютна кількість їх дорівнює 22, що відповідає 25% від загальної кількості. 15,9% нововведень відповідають критерію рівня доказовості «Д» і лише у 4,5% нововведення відповідають критерію рівня доказовості «▼»(табл. 4). Таким чином, отримані дані свідчать про необхідність підвищення рівня доказовості нововведень, що пропонуються для впровадження в практичну охорону здоров'я.

Таблиця 4

Оцінка нововведень, включених до Переліку за критеріями доказовості, згідно зі Шкалою градації доказів та сили рекомендації

№	Назва медичного напрямку	Абсолютна кількість	Градації сили рекомендації				
			А	В	С	Д	▼
1	Хірургічний	16	3	13			
2	Терапевтичний	3				3	
3	Педіатричний	7		5	2		
4	Медико-профілактичний	4		4			
5	Стоматологічний	12		9	3		
6	Сімейної медицини судової медицини	43		11	17	11	4
7	Судової медицини	2	1	1			
8	Наукові лабораторні дослідження	1		1			
Всього		88 (100%)	4 (4,5%)	44 (50%)	22 (25%)	14 (15,9%)	4 (4,5%)

З метою підвищення ефективності інноваційної та винахідницької діяльності й розвитку трансферу медичних технологій у сфері охорони здоров'я України на високому методичному рівні групою авторів виконана наукова стаття [10]. В роботі наведена оцінка засобів наукової комунікації (методичні рекомендації, інформаційні листи, нововведення, наукові форуми тощо) за критеріями доказовості згідно зі Шкалою градації доказів та сили рекомендації. Зроблена спроба порівняти наші дані з оцінки критерію доказовості нововведень співробітників академії 2014 року, які увійшли до Переліку наукової продукції, запропонованих для впровадження в практичну охорону здоров'я з даними, отриманими групою авторів [10] з оцінки рівнів доказовості 560 нововведень 2013 року, які розроблені за результатами НДР установами МОЗ України та рекомендовані для впровадження в практичну охорону

здоров'я. Так, із 560 нововведень у 51% нововведень була вірогідність критерію доказовості рівня «▼». Тоді як із 88 нововведень співробітників академії такому критерію доказовості рівня «▼» становить лише 4,5%; у 32% нововведення відповідають критерію доказовості рівня «Д», а згідно нашим даним - 15,9%; 17% нововведень, згідно даних авторів, відповідають критерію доказовості рівня «С», а у наших досліджень – 25%. Згідно даних авторів, в оцінці нововведень відсутні дослідження, які включали б рівень доказовості «А» та «В», тоді як у нас встановлено, що відповідно до критеріїв градації сили рекомендації матеріали 4,5% нововведень відповідають критеріям доказовості рівня «А», і 50% відповідають критеріям доказовості рівня «В». Таким чином, порівняння наших даних з оцінки рівня доказовості нововведень 2014 року з нововведеннями установ МОЗ України у 2013 році, показало високий рівень доказовості нововведень співробітників академії.

Висновок. Кількісно склад нововведень залежить від факультету, відрізняється за медичними напрямками. Виконання якісної оцінки матеріалів нововведень показало, що нововведення, запропоновані для впровадження в практичну охорону здоров'я різняться за рівнем доказовості. Рекомендовано в подальшій роботі підвищити якість нововведень.

Література

1. Артамонова Н.О. Засоби наукових комунікацій у медичній галузі. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2008. - №4. – С. 70-78.
2. Порядок підготовки основних засобів наукової комунікації для реалізації інноваційних технологій в медицині. Методичні рекомендації. – 2007. – 23 с.
3. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – 2003. – 1440 с.
4. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» від 13.12.91 №1977-XII.
5. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV.
6. Наказ МОЗ України «Перелік наукової та науково-технічної продукції, призначеної для впровадження в практичну охорону здоров'я» від 13.11.13 року №969/97.
7. Наказ МОЗ України «Про створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в системі охорони здоров'я» від 28.09.12 року №751.
8. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 16.10.2012 №5460-VI.
9. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 16.10.2012 № 5460-17.
10. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» від 16.10.2012 №5460-VI.
11. Лазоришенець В.В., Волосовець О.П., Кочет О.М., Горбань А.Є. [та ін.]. Питання підвищення ефективності інноваційної та винахідницької діяльності розвитку трансферу медичних технологій у сфері охорони здоров'я України. // Український медичний часопис. Наук.-практ. загальномед. журн. - 2014. - №4. - С. 142-145.

*Ю.В. Вороненко, И.С. Зозуля, А.Л. Косаковский, Р.И. Гош,
О.Е. Смаглюк, Н.В. Козаченко*

Средства научной коммуникации академии по внедрению инновационных технологий в практическое здравоохранение

Сообщение 1

**Национальная медицинская академия последипломного образования
имени П.Л. Шупика**

Вступление. Внедрение разработок в практическое здравоохранение - важное направление реализации инновационной политики Украины. **Цель.** Количественная и качественная оценка нововведений сотрудников академии по повышению их качества и внедрение в здравоохранение. **Методы.** Проанализированы материалы научной деятельности академии по созданию нововведений, их регистрации и внедрение в практическое здравоохранение. Проведена оценка нововведений, используя Шкалу градации доказательности и силы рекомендаций, утвержденных Приказом МЗ Украины и АМН Украины от 13.11.2013 года №969/97. Применены методы статического, структурно-логического анализа.

Результаты. Представлены результаты исследований по изучению количественного состава нововведений за 2015 в зависимости от факультета/института; проведено распределение тематики нововведений по медицинским направлениям; выполнена оценка нововведений по критериям доказательности, согласно Шкале градации. Сделан вывод о повышении требований к эффективности создания нововведений, что улучшит качество оказания медицинской помощи населению и будет иметь не только медицинскую, но и социальную значимость.

Ключевые слова: средства, научная коммуникация, нововведения, инновационные технологии, внедрение, практическое здравоохранение.

*Yu.V. Voronenko, I. S. Zozulia, A. L. Kosakovskiy, R. I. Hosh,
O. Ye. Smahliuk, N. V. Kozachenko*

MEANS OF SCIENTIFIC COMMUNICATION OF THE ACADEMY ON INTRODUCING INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN HEALTH CARE

Report 1

Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education

Introduction. Implementation of practical developments in health care is an important direction of realization of innovation policy in Ukraine. **Aim.** Quantitative and qualitative assessment of innovations of the staff members of the Academy for improving the quality and introducing them into the health care. **Methods.** There were analysed materials of the scientific activity if the Academy on creating innovations, their registration and introduction in health care. There were evaluated innovations using Scale of grading quality of evidence and strength of recommendations, approved by the Ministry of Health of Ukraine and the National Academy of Medical Science of Ukraine from 13/11/2013, No969/97. The methods of statistical, structural and logical analysis were used.

Results. There are presented results of the study on the quantitative composition of innovations for 2014 depending on faculty/institute; there was organized the distribution of the subjects of innovations in medical directions; there were evaluated

innovations on the criteria of evidence, in accordance with the Scale of grading quality. There was made a conclusion of increasing requirements to the efficiency of creating innovations that will improve the quality of medical care and will be not only of medical but also of social significance.

Key words: means, scientific communication, innovations, innovative technologies, implementation, practical health care.

Відомості про авторів:

Вороненко Юрій Васильович – академік НАМН України, д.мед.н., професор, ректор НМАПО імені П.Л. Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9.

Зозуля Іван Савович – д.мед.н., професор, проректор з наукової роботи НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9.

Косаковський Анатолій Лук'янович – д.мед.н., професор, проректор з міжнародних зв'язків НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9.

Гош Раїса Іванівна – к.біол.н., ст.н.с., зав. відділом науково-медичної інформації при ЦНДЛ НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9, тел.: (044) 440-61-92.

Смаглюк Ольга Євгенівна – пров. інженер відділу науково-медичної інформації НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9.

Козаченко Надія Василівна – пров. інженер відділу науки НМАПО імені П.Л. Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9.

УДК 61

© КОЛЕКТИВ АВТОРІВ, 2015

*Ю.В.Вороненко, І.С. Зозуля, А.Л.Косаковський, Н.Г. Гойда,
Р.І. Гош, О.Є.Смаглюк, Н.В.Козаченко*

ЗАСОБИ НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ СПІВРОБІТНИКІВ АКАДЕМІЇ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРАКТИЧНУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Повідомлення II

Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика

Вступ. Впровадження інноваційних процесів в медичну галузь є пріоритетним напрямком розвитку медичної науки і практики охорони здоров'я.

Мета. Кількісна та якісна оцінка методичних рекомендацій та інформаційних листів співробітників академії за 2014 рік.

Методи. Проаналізовано матеріали щодо створення та впровадження методичних рекомендацій (МР) та інформаційних листів (ІЛ) в практичну охорону здоров'я. Проведено кількісну та якісну оцінку МР та ІЛ, застосовуючи Шкалу градації доказовості і сили рекомендацій, затверджених Наказом МОЗ України та НАМН України від 13.11.2013 року №969/97. Застосовані методи статистичного, структурно-логічного аналізу.

Результати. Вивчено кількісний склад МР та ІЛ за 2014 рік в залежності від факультету/інституту; проведено розподіл МР та ІЛ за медичними напрямками. Виконано якісну оцінку цих двох засобів наукової комунікації, застосовуючи Шкалу градації доказовості і сили рекомендацій. Зроблено висновок про підвищення вимог до ефективності створення МР та ІЛ, що покращить якість надання медичної допомоги населенню і матиме не лише медичну, а й соціальну значимість.

Ключові слова: засоби, наукова комунікація, методичні рекомендації, інформаційні листи, інноваційні технології, впровадження, практична охорона здоров'я.